

Verkiezingsprogramma 2023-2027
Recht doen

SGP
Groningen

WOORD VOORAF

Beste kiezer,

Bedankt voor het lezen van ons SGP verkiezingsprogramma. Als oudste partij van Nederland laten we al meer dan honderd jaar een betrouwbaar en christelijk geluid klinken binnen de Nederlandse politiek. Binnen de provincie Groningen zijn we echter een nieuwkomer. Desondanks voelen we dat de tijd rijp is om ook hier ons geluid te laten horen. De christelijke visie van de SGP op lokale gemeenschappen, een stabiele en betaalbare energievoorziening, en onze agrarische sector is actueler dan ooit voor onze provincie.

Onder het thema *Recht doen* neemt de SGP deel aan de verkiezingen voor de Provinciale Staten van Groningen in maart 2023. De SGP ontleent dit *recht doen* aan Micha 6 vers 8b; *'wat vraagt de HEERE van u anders dan recht te doen, goedertierenheid lief te hebben en ootmoedig te wandelen met uw God'*. We zien dat waar dit wordt nagelaten, er onrecht ontstaat op allerlei terrein. Zeker ook zaken waar we als Groningse burgers mee te maken hebben en waar we een verantwoordelijkheid in hebben. Als inleiding op ons integrale verkiezingsprogramma noemen we hier in het kort de belangrijkste onderwerpen waaraan ons programma recht wil doen.

INLEIDING

Recht doen aan lokaal

- **Versterking positie provincie t.o.v. Den Haag en Brussel**
Te veel zaken worden in Den Haag of Brussel over de hoofden van de inwoners van provincies en gemeenten heen bepaald. Denk aan de afwikkeling van de aardbevingsschade, het landbouwbeleid, de energietransitie en natuurbeheer. De SGP wil zich ervoor inzetten dat lokale besturen bevoegdheden terugkrijgen en pleit voor een kritischer houding ten aanzien van (vermeende) Europese wetgeving en implementatie.
- **lokale bereikbaarheid**
De bereikbaarheid (per OV) van grote delen van onze provincie laat te wensen over. Dit werkt krimp van deze gebieden in de hand en het beperkt ontplooiingsmogelijkheden van lokale bedrijvigheid of scholing. De SGP zet zich in voor een betere ontsluiting van krimpgebieden en een sterker openbaar vervoer.
- **lokale productie en distributie**
Het midden- en kleinbedrijf is de ruggengraat van onze lokale economie. De provincie moet zich ervoor inzetten dat lokale productie en distributie versterkt wordt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de verkoop van lokaal geproduceerde voedingsmiddelen.

Recht doen aan energievoorziening

- **Kernenergie**
Energie is onmisbaar voor huishoudens en bedrijven. Om ervoor te zorgen dat zij en ook andere gebruikers in de toekomst over stabiele en betaalbare energie kunnen beschikken, is het volgens de SGP essentieel om ook in technologisch nieuwe kernenergiecentrales te investeren. Om hierin zoveel mogelijk onafhankelijk te zijn, is het verstandig om overheden, particulieren en bedrijven in een zogenaamde "publiek-private-samenwerking" te laten participeren.
- **Limiet aan zon- en windenergie**
Zon- en windenergie zijn naar hun aard tamelijk instabiel. Nóg meer molens en panelen veranderen dat niet. Verder is grond in Nederland schaars. De SGP vindt dat het aantal grote windmolens (as-hoogte > 20 m) en zonneweides daarom niet verder mag toenemen.
- **Zonne energie voornamelijk op daken**
Vanwege de impact op kostbare landbouw- en natuurgrond worden zonnepanelen bij voorkeur alleen op daken van woningen, bedrijfspanden en andere utiliteitsbouw geplaatst.

Recht doen aan landbouw en natuur

- **Waardering en erkenning van agrariërs als voedselproducent en landschapsbeheerder.**

Agrariërs moeten zich niet hoeven verdedigen of verontschuldigen voor hun beroep. De landbouw verschaft ons ons dagelijkse eten. In Nederland gebeurt dat op een bekwame en verantwoorde manier. Overheden moeten er niet alleen voor zorgen dat onze voedselproductie in stand blijft, maar ook dat dit voor de eindgebruiker tot betaalbare levensmiddelen leidt. Behalve het produceren van voedsel zorgt de landbouw tegelijkertijd ook voor de instandhouding van ons landschap. De SGP vindt dat de provincie zich daadwerkelijk in moet zetten voor de agrarische sector en bedreigingen van deze sector moet bestrijden. Tot dat laatste hoort o.a. ook onrechtvaardige of onjuiste wetgeving van hogere overheden.

- **Evenwichtig waterbeleid**

Beheer van de kwaliteit en het niveau van onze binnenwateren zijn belangrijk voor onze woonomgeving, de natuur en de landbouw. Het mag niet zo zijn dat eisen die voortkomen uit klimaatwetgeving of natuurbeheer een slechte invloed op funderingen hebben of landbouw onmogelijk maken. De SGP pleit voor doordachte afstemming.

Recht doen aan gemeenschappen

- **Ondersteuning lokale gemeenschappen**

De leefbaarheid van kleinere dorpen en buurtschappen staat al langer onder druk. Veel voorzieningen zijn -meestal om economische redenen- verdwenen. De SGP wil zich inzetten om lokale gemeenschappen te laten floreren.

- **Ondersteuning dorpscoöperaties**

De SGP is blij met initiatieven die genomen worden om dorpscoöperaties op te richten en in stand te houden. Deze initiatieven verdienen aanmoediging en ondersteuning.

Recht doen aan bereikbaarheid

- **Ondersteunen van lokale OV-verbindingen**

In verschillende regio's binnen onze provincie laten de mogelijkheden in het gebruik van het openbaar vervoer te wensen over. De SGP wil zich inzetten om lokaal OV waar mogelijk flink te verbeteren.

- **Tegen rekeningrijden**

Hoewel de SGP zich wil inzetten om het OV in de regio's sterk te verbeteren, zal de auto in dunbevolkte gebieden toch het eerst aangewezen vervoermiddel blijven. Met andere woorden; een echt alternatief is er niet. Om die reden dient de provincie zich te verzetten tegen de plannen van de regering om "rekeningrijden" in Groningen in te voeren.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD.....	1
INLEIDING	2
1. ONZE PROVINCIE.....	6
2. VOOR EEN VITAAL BUITENGEBIED.....	8
2.1 Natuur	8
2.2 Land- en tuinbouw	11
2.3 Visserij	12
2.4 Recreatie & Toerisme.....	14
2.5 Digitalisering.....	16
3. NAAR EEN GEZONDE ECONOMIE	17
3.1 Bedrijventerreinen / detailhandel.....	18
3.2 MKB	19
3.3 Circulariteit en verduurzaming	20
4. WERKEN AAN EEN TOEKOMSTBESTENDIGE LEEFOMGEVING.....	21
4.1 Wonen	21
4.2 Omgevingswet.....	23
4.3 Energietransitie	24
4.4 Cultuur	27
Cultuureducatie	27
5. SAMENWERKEN AAN DE TOEKOMST	29
5.1 Veiligheid.....	29
5.2 Waterschappen	30
5.3 Omgevingsdiensten	31
Besluit risico's zware ongevallen (Brzo).....	32
5.4 Kenniscentra.....	32
5.5 Regionale omroepen	33
6. MOBILITEIT SLIM EN GEZOND	34
6.1 Regionale mobiliteit	34
Goede en veilige wegen	34
6.2 Slimme mobiliteit	35
6.3 Goederenvervoer	36
6.4 Openbaar vervoer	37

6.5 Binnenvaart	38
7. BETROUWBAAR BESTUREN.....	39
7.1 Bestuurlijke zaken.....	39
7.2 Financiën.....	40
Belastingen.....	40
Subsidies	41
7.3 Toezicht op gemeenten	41
Gemeentelijke financiën	41
Gemeentelijk bestuur.....	42
7.4 Huisvesting migranten en statushouders.....	42
Afwikkeling aardbevingschade	43

1. ONZE PROVINCIE

De provincie is een onmisbare schakel tussen nationale en gemeentelijke overheden. Tussen de gemeenten en de Staten-Generaal is het bestaansrecht regelmatig een gespreksonderwerp. Niettemin zijn er veel onderwerpen waarover het provinciaal bestuur gaat. Zo gaan provincies over ruimtelijke ordening en (milieu) regelgeving buiten de bebouwde kom, provinciale (water)wegen, flora en fauna (natuur)beleid, toezicht op bedrijven met gevaarlijke stoffen, etc. Kortom, daar waar het van belang is dat dit soort beleid juist over de gemeentegrenzen heen hetzelfde is om grote verschillen tussen gemeenten voor burgers en bedrijven te voorkomen op bovenstaande gebieden, speelt de provincie een belangrijke rol. De centrale provinciale opgaven of kerntaken ziet u ook terug in de hoofdstukken van dit verkiezingsprogramma.

De provincie wordt ook door de SGP gezien als een belangrijke bestuurslaag. Op deze plaats wordt overkoepelend samengewerkt aan belangrijke opgaven met diverse medeoverheden. Een belangrijke verandering die daarin momenteel doorgemaakt wordt, is opgavegericht werken. Daarbij staat niet het probleem centraal, maar de (maatschappelijke) opgave waar we voor staan. Deze wijze van werken vereist visie voor de langere termijn, met een brede blik die ook gestoeld moet zijn op een historisch besef van afkomst en daaruit ontstane waarden en normen. Voor de SGP ligt dat besef diep geworteld in Gods Woord. Voor de taken van de provincie staat de Bijbelse opdracht van het 'Bouwen en Bewaren' van de aarde centraal. Hoewel we beseffen dat we tijdelijk op aarde zijn, is het wel onze taak om de pracht van de schepping ook in alle gebrokenheid te bewaren. De SGP onderscheidt de volgende belangrijke opgaven:

- Klimaatadaptatie en energietransitie
De aarde en de natuur zijn van God gekregen en dienen daarom met respect en waardigheid behandeld te worden. De provincie heeft in de visie van de SGP een belangrijke taak om de schepping te bewaren. Bij ontwikkelingen op het gebied van klimaatadaptatie en energietransitie moeten afwegingen gemaakt worden op uiteenlopende gebieden. (economisch, maatschappelijk, ruimtelijk, etc.)
- Een vitaal buitengebied
De vraagstukken rondom stikstof en CO₂ gaan beslag leggen op de inrichting van de ruimte in het buitengebied. Ruimtevragers zoals agrarische activiteiten, vervoer, natuurontwikkeling of recreatie, of het handhaven van de maakindustrie, zorgen voor spannende ruimtelijke uitdagingen die vragen om duidelijke keuzes die de draagkracht en solidariteit van het landelijk gebied niet mogen verstoren.
- Wonen
Hoewel ook een ruimtelijk vraagstuk, is dit zeker een maatschappelijk item waar de provincie een belangrijke regulerende en afstemmende rol in heeft. De woonopgave zal ook met betrekking tot de andere opgaven leiden tot compromissen en afstemming.

De SGP staat voor al de inwoners van de provincie Groningen en legt een focus op ontwikkelingen in buitengebieden (landbouw) in relatie tot de woonopgaven en het realiseren van de ambitie om minder CO₂ (en andere schadelijke emissies) uit te stoten en natuurgebieden te versterken. Dat doet zij met aandacht en oog voor de ondernemer. Bij voorkeur niet door regels op te leggen of middelen voor te schrijven, maar door kader- en normstellend te denken en de diverse belanghebbenden de ruimte te geven zelf te komen met voorstellen en plannen. Op die manier wil de SGP ambitie en eigenaarschap door eigen initiatief ondersteunen en aanmoedigen.

De provincie is voor veel inwoners onzichtbaar, en dat is begrijpelijk. Ergens is dat ook wel positief, want als de provincie goed haar werk doet als 'oliemannetje' van het openbaar bestuur, ervaren mensen minder last. Voor de SGP-ers in de Provinciale Staten is het echter wel degelijk van belang om zichtbaar en aanspreekbaar te zijn, zowel voor inwoners als voor organisaties. Deze benaderbaarheid en zichtbaarheid, gecombineerd met de fundamentele basis maakt de SGP betrouwbaar. Wij zijn er voor u.

2. VOOR EEN VITAAL BUITENGEBIED

De SGP is ervan overtuigd dat de Bijbelse opdracht van God, het 'bouwen' en 'bewaren' van de aarde, door de provincie serieus, maar zeker ook praktisch vormgegeven dient te worden. Bij het inrichten van de aarde, het 'bouwen', willen wij rekenschap geven van het nuttig gebruik van de schepping en rekening houden met de draagkracht van de schepping. Tevens is de provincie de 'beschermheer' en regisseur van het landschap waarin het 'bewaren' gestalte krijgt. De provincie moet daarbij de belangen afwegen tussen ruimtevragers als natuur, boerenland, woningbouw, wegen en bedrijventerreinen.

2.1 Natuur

Natuurbehoud staat sterk in de schijnwerpers sinds de stikstofproblematiek hoog op de agenda staat. De SGP vindt goed natuurbeheer nodig om de soortenrijkdom aan flora en fauna in stand te houden. Ook is de natuur van belang voor het welzijn van mensen en kunnen we er de schepping in bewonderen. In het natuurbeheer stellen we natuurdoelen en instandhoudingsdoelen meer voorop en niet de Kritische Depositie Waarden voor stikstof. De haalbaarheid van KDW-waarden is onzeker. Daarom vindt de SGP het effectiever om het beleid te richten op realistisch natuurbehoud en herstel.

Vanuit de Rijksoverheid komt een stikstoffonds beschikbaar. Wij zetten als provincie in op investeringen in de blijvers. Daarmee creëren we toekomst voor de jonge generatie boeren door innovaties te ondersteunen. Gedwongen onteigening om natuurgebieden te creëren of te beheren wijzen we af. Ook omdat dit de mogelijkheden vermindert om de landbouw te extensiveren (minder dieren per ha, bijvoorbeeld). Waar verplaatsing of opkoop de beste optie is, zal dat alleen op vrijwillige basis plaats mogen vinden.

Natuur is niet alleen te vinden in natuurgebieden, maar ook daarbuiten: groenstroken en parken in steden of dorpen, op industrieterreinen en in andere vormen op het platteland (de zogenaamde niet-natuurgebieden). Met meer kennis van de natuurwaarden van niet-natuurgebieden kan de provincie een bijdrage leveren aan de bewustwording van de waarde ervan bij onze inwoners. Agrariërs leveren door agrarisch natuurbeheer een grote bijdrage aan het op peil houden van de biodiversiteit. Daarom intensiveren we de verweving van natuur en landbouw door meer ondersteuning te bieden aan agrariërs die hiermee aan de slag willen. In lijn met de commissie Remkes benoemen we natuurgebieden, verwevingsgebieden en landbouwgebieden. In verwevingsgebieden werken we in gebiedsprocessen samen met partners aan natuurherstel en behoud in gebiedsgerichte masterplannen.

Bij plannen voor aanleg van nieuwe natuurgebieden moet niet de kwantiteit, maar de kwaliteit binnen de mogelijkheden die natuurgebieden bieden vooropstaan. De nadruk moet liggen op biodiversiteit binnen realistische doelstellingen. Soms is het daarom verstandiger om bestaande natuurgebieden op te waarderen dan om nieuwe natuur aan te leggen. We versterken liever bestaande grote natuurgebieden door die gericht uit te breiden in plaats van her en der kleine 'postzegels' natuur te creëren.

De provincies hebben de Wet Natuurbescherming omgezet in provinciaal beleid. Dit houdt in dat de provincie verantwoordelijk is voor vrijwel alle ontheffingen, vergunningen, meldingen, handhaving en uitvoering van het natuurbeleid. Daarbij moet een goede en rechtvaardige afweging worden gemaakt tussen natuurdoelen, soortenbescherming, het bestrijden van overlast en economisch gebruik van het landschap.

Natuurbeheer houdt in dat het faunabeheer (dieren) wordt vormgegeven door middel van wildbeheereenheden. Faunabeheer is nodig om verspreiding van parasieten (sommige dierziektes zijn gevaarlijk voor mensen) tegen te gaan, exoten te weren, te grote wildpopulaties te voorkomen, schade aan infrastructuur en dijken te voorkomen, overlast binnen de bebouwde omgeving te bestrijden, predatiedruk ten aanzien van kwetsbare soorten te verminderen, vee en huisdieren te beschermen en gewasschade te beperken. Een continue afweging van faunabeheermethoden is noodzakelijk. De jacht maakt daar een wezenlijk onderdeel van uit.

Natuurbeheer willen we meer transparant organiseren zodat het provinciaal bestuur beter zicht krijgt op de terrein-beherende organisaties, de inzet en de geleverde prestaties. Daarvoor wordt de kwaliteit van de natuur ook actief bemeaten zodat de ontwikkelingen in gebieden inzichtelijk zijn en het beleid waar nodig gericht bijgestuurd wordt.

Concreet:

- Natuurinclusieve en klimaatadaptieve uitbreiding van steden en kernen ondersteunen we waar het kan;
- Natuurwaarde van niet-natuurgebieden ook voor inwoners inzichtelijk maken;
- Bij natuurbeheer heeft landschapsonderhoud door agrariërs de voorkeur boven beheer door gesubsidieerde organisaties;
- De nadruk moet liggen op kwaliteit (biodiversiteit) en niet op de kwantiteit van natuur;
- Agrarisch natuurbeheer moet voldoende aantrekkelijk worden gemaakt, met ruimte en waardering voor het vakmanschap;
- Natura 2000-doelen en -regels worden niet strenger gesteld en toegepast dan nodig is;
- We beheren Natura 2000-gebieden met een bredere blik dan alleen de KDW-doelen;
- We werken in verwevingsgebieden aan gezamenlijke beheerplannen met agrariërs en terrein beherende organisaties voor optimale kruisbestuiving;
- Natuurbeheer wordt transparanter georganiseerd door meer monitoring en doelgerichte subsidies;
- De provincie zorgt voor een vlotte vergunningverlening in het kader van de natuurwet;
- De provincie zorgt voor een toegankelijk loket/portaal voor het melden van gewasschade en voor het adequaat afhandelen daarvan. De behandelbijdrage voor het melden van gewasschade moet worden afgeschaft;
- De provincie zorgt voor een adequate bestrijding van stroperij. Dit voorkomt het doden van dieren en bevordert de veiligheid in het buitengebied;

- Het registreren van schade aan dijken door wild (graafschade) is belangrijk en geeft een juridische basis voor doeltreffende bestrijding van deze schades die de veiligheid in gevaar kunnen brengen;
- Weide- en akkervogels moeten worden beschermd tegen predatoren zoals vossen, steenmarters en kraaien. De nachtelijke jacht op vossen dient hiervoor voldoende ruimte te krijgen. Ook buiten het broedseizoen en in een ruime cirkel rond weidevogelgebieden;
- De provincie werkt nauw samen met de collectieve agrarische verenigingen in het bevorderen van de weide- en akkervogelstand, in het onderhoud van singels en houtwallen en in water(peil)beheer. Op ontstane knelpunten door het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid wordt actief beleid gevoerd;
- De provincie voert een actief beleid als het gaat om het bestrijden van overlast, overmatige predatie van kwetsbare soorten, bescherming van woongenot, vee en huisdieren. Beheer van de wolf hoort daar zeker bij.
- Het aantal ganzen en de bijbehorende schade aan gewassen is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Ook natuurbeheerders zien problemen. De SGP vindt dat (ook) in de winterperiode op ganzen moet worden gejaagd;
- Hulpmiddelen, als lokfluitjes, kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan effectieve en diervriendelijke jacht of schadebestrijding. Hier moet voldoende ruimte voor zijn;
- Faunafonds: er moet voldoende en laagdrempelig bereikbare compensatie voor boeren zijn.
- Gedeputeerde Staten dienen voor deugdelijke faunabeheerplannen te zorgen die stand houden bij de rechter om rechtsonzekerheid onder jacht, schade en beheer te voorkomen. Landelijke besluiten die deugdelijke onderbouwing missen, worden door de provincie aan de kaak gesteld.

2.2 Land- en tuinbouw

De land- en tuinbouw vormt een belangrijke sector in de Provincie Groningen. De agrarische sector levert een zeer essentiële bijdrage op het gebied van voedselvoorziening en voedselzekerheid, en is van belang voor de export. Door de stikstofcrisis bestaat er een enorme druk op de landbouw om stikstofrechten in te leveren ten gunste van andere economische doelen. Volgens de SGP Groningen heeft de landbouw een te grote waarde voor de provincie om eenzijdig als vervuiler gezien te worden. Niet alleen vanwege de voedselproductie of de economische waarde, maar ook vanwege de grote rol in het beheer van het landschap. We investeren in gebiedsprocessen waarin we landbouw en natuur samenbrengen en zoeken naar mogelijkheden om elkaar toekomst te bieden. Het behoud van onze land- en tuinbouw speelt ook een essentiële rol in een leefbaar platteland. Boeren en tuinders zorgen immers voor het landschap, zorgen voor werkgelegenheid, de lokale economie, toerisme, recreatie, landschapsbeheer, natuurbeheer en vooral sociale binding op het platteland. Als de boeren en tuinders verdwijnen, heeft dit zeer grote gevolgen voor ons platteland zoals wij dat nu kennen.

De agrarische sector staat daarnaast onder druk door de schaalvergroting, verstedelijking, verdozing, bodemdaling en regelgeving vanuit natuurbeleid en het Europese landbouwbeleid. Dat heeft gevolgen voor de agrarische ondernemer en zijn/haar verdienmodel, terwijl vooral deze sector het landschap in al zijn diversiteit heeft vormgegeven en onderhouden. De landbouwbedrijven moeten reële kansen krijgen om te investeren en te verduurzamen. We streven naar een kringlooplandbouw waar de kringlopen op eigen terrein, in eigen regio of binnen de EU zoveel mogelijk gesloten zijn.

Voor herwaardering van de sector zoeken we naar korte ketens waar boeren hun producten kunnen afzetten in de regionale voedselmarkt. Dit levert de boer meer geld op, zorgt voor minder transport én draagt bij aan meer verbinding van inwoners met de boeren in hun omgeving. De SGP stimuleert het opzetten van eigen coöperaties.

De SGP bepleit de volgende stappen: innovatie, legalisering, extensivering, omschakeling en verplaatsing. Langs deze weg willen we werken aan toekomstperspectief voor de landbouwsector waarbij we oog houden voor zowel het landschap, de natuurwaarden en eerlijke verdienmodellen. Soms vereist dit aangepaste vergunningen om meerdere functies op het boerenerf te kunnen combineren.

Leegstand gaat ook de agrarische sector niet voorbij. Er is steeds vaker sprake van vrijkomende agrarische bebouwing door stoppers. Toch is onze agrarische sector één van de grootste exporteurs ter wereld. Die positie moeten we ons niet laten afnemen. Bovendien is de sector enorm belangrijk voor de voedselvoorziening en de regionale bedrijvigheid. De land- en tuinbouw is van groot belang voor het maatschappelijk- en economisch welzijn binnen (en buiten) de Provincie Groningen. Nieuwvestiging van bedrijven die vanwege Natura 2000-gebieden moeten verhuizen maken we mogelijk met ruimtelijke instrumenten.

Concreet:

- De agrarische sector moet ook in de toekomst ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en te verbreden met gelieerde nevenactiviteiten. Soms vraagt dit om extra ruimte in het kader van verduurzaming;
- Hergebruik van bestaande boerderijen gaat boven nieuwbouw;
- Nieuwvestiging als gevolg van verhuizing voor Natura 2000-gebieden maken we ruimtelijk mogelijk;
- Bevorderen van onderzoeksmogelijkheden en toepassen van nieuwe, verantwoorde technologieën;
- Voldoende ruimte voor innovatie en kwalitatieve ontwikkelingen van de agroclusters;
- Stoppende agrariërs begeleiden we zodat bij gebiedsprocessen kansen ontstaan voor jonge boeren. Natuurlijke krimp in bijvoorbeeld de veehouderij zal voor ruimte voor jonge boeren zorgen;
- In gebiedsprocessen staat gelijkwaardigheid centraal en wordt gezocht naar toekomst voor landbouw en natuur;
- Gedwongen uitkoop van agrariërs die graag doorboeren wordt alleen uitgevoerd als er vergunningen verleend zijn voor nieuwvestiging op een andere locatie. Vrijkomende stikstofruimte wordt niet ingezet voor depositie elders;
- Stikstofgelden worden bij voorkeur zo veel mogelijk ingezet op innovatie en niet op uitkoop van boerderijen;
- In het nationaal strategisch programma pleiten we als provincie voor inkomenssteun voor agrariërs wanneer die buiten hun schuld beperkt worden in hun bedrijfsvoering;
- De korte keten wordt gestimuleerd door het stimuleren van regionale voedselmarkten en het verbinden van actieve partijen hierin;
- De provincie pakt een actieve rol in de gebiedsgerichte aanpak van het mestbeleid. Hierin zoeken we naar meekoppelkansen met de stikstofopgaves;
- We hebben respect voor de schepping en zetten ons in voor dierenwelzijn op het boerenbedrijf.

2.3 Visserij

De visserij staat onder druk vanwege de Brexit, gestegen brandstofprijzen en allerlei Europese maatregelen. Het voortbestaan van een groot deel van de sector wordt bedreigd. De SGP vindt dit onacceptabel. De Provincie Groningen moet daarom samen met regering, visserijprovincies en gemeenten gezamenlijk optrekken om de belangen van de visserijsector optimaal te behartigen, zodat voorkomen wordt dat de visserij nog verder wordt ingeperkt. De Provincie Groningen moet dan ook alle mogelijke lobbykanalen benutten om verdere nadelige ontwikkelingen tegen te gaan. Tot slot vormt ook de grootschalige aanleg van windparken op de Noordzee en het aanwijzen van allerlei Natura2000 gebieden een bedreiging voor de visserij. De provincie moet zich ervoor inzetten dat de visserij volwaardig kan blijven functioneren.

Concreet:

- Maximale inzet van de provincie om voor de visserij negatieve maatregelen vanuit de Europese Unie te voorkomen;
- Verantwoord beheer van de visbestanden in internationaal overleg met de vissers;
- Er moet voldoende ruimte blijven voor de visserij;
- Aandringen op herbezinning op grootschalige windparken op zee en aanwijzen van Natura 2000-gebieden;
- Stimuleren van innovatieve en duurzame (vis)technieken (zoals de pulskor), zodat de zeebodem minder wordt aangetast en het brandstofverbruik lager is. Daarbij moeten de eisen niet dermate streng zijn dat stoppen de enige optie is. Vissers moet tijd gegund worden zich te verduurzamen.
- Bijdrage aan de vernieuwing en verbreding van opleidingen in de visserij.

2.4 Recreatie & Toerisme

Het verstedelijkt wonen en de jachtige maatschappij vragen om rust- en recreatieruimte. De druk op lokale en regionale recreatieve voorzieningen is groot. Het is belangrijk dat er op korte afstand van de stad en van grote woonkernen voor iedereen voldoende recreatiemogelijkheden zijn. Minder automobilititeit heeft hierbij de voorkeur. Ook in regionaal verband is voldoende ruimte om te recreëren gewenst. Bij voorkeur zoeken we combinaties tussen agrarisch landschap en recreatiegebruik.

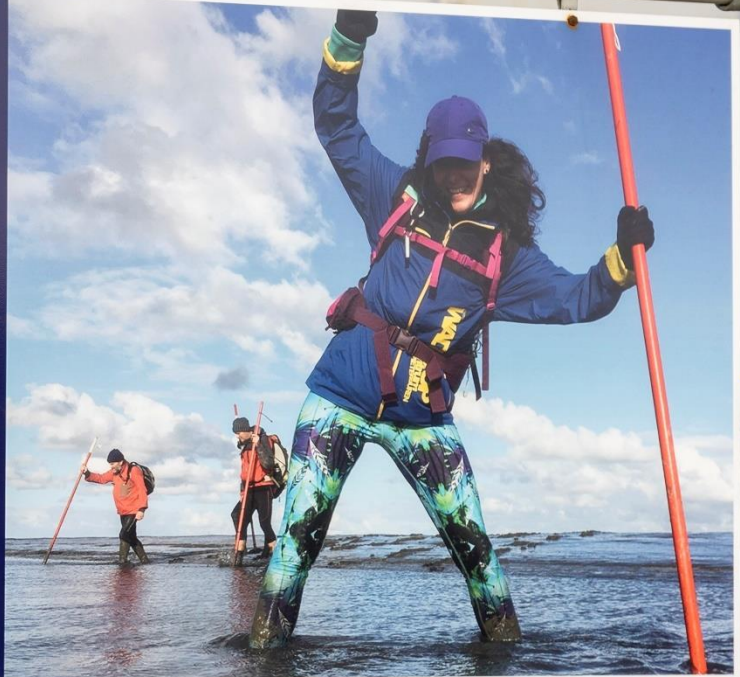
Om recreatie voor iedereen voldoende bereikbaar te houden, werken we mee aan voldoende openbare toiletten in de recreatiegebieden waar geen horeca aanwezig is.

Het is belangrijk om, waar mogelijk en verantwoord, in te spelen op de behoeften van de toerist. Recreanten willen rust en beleving en hiervoor is de toegankelijkheid van de natuur belangrijk. Dat kan samengaan, mits duidelijk is wat waar mag en kan. Wij willen een uitgebreid wandel- en fietsnetwerk bevorderen. De sector voor recreatie en toerisme kan op het platteland voor veel [aanvullende] inkomsten zorgen en is belangrijk voor een vitaal platteland. Voorwaarde is dat toerisme toegankelijk is voor alle doelgroepen, bijvoorbeeld ook voor gezinnen met een kleine beurs.

De provincie speelt een voorwaardenscheppende rol ten aanzien van recreatievoorzieningen. De SGP zal dit beleid altijd benaderen vanuit Bijbelse normen en waarden. Ook hebben we oog voor de lokale situatie, zo mag recreatie geen belemmering vormen voor agrarische activiteiten; ze moeten juist een waardevolle toevoeging vormen. Zo spelen streekproducten in op de behoeften van de toerist en zorgen ze voor inkomsten.

BELEEF HET WAD MET...

WWW.WADLOPEN.COM

Concreet:

- Recreatiemogelijkheden op korte afstand van de stad, bij voorkeur in combinatie met agrarisch landgebruik;
- Recreatie mag niet ten koste gaan van de zondagsrust;
- Recreatieknoppunten moeten goed bereikbaar zijn met fiets, openbaar vervoer en auto;
- We onderzoeken mogelijkheden voor uitbreiding van toiletmogelijkheden in recreatiegebieden;
- Gebruikers die recreatiegebieden vervuilen worden streng aangepakt; Recreatie mag ook niet ten koste van de natuur gaan. Om natuur te beschermen mag recreatie worden beperkt. Met name tijdens het broed- en paaiseizoen;
- We borgen een minimum aan vrij toegankelijke voorzieningen zodat gezinnen met een kleine beurs ook kunnen recreëren;
- Uitbreiden van wandel- en fietsroutes;
- Insteken op recreatie ten behoeve van gezondheid en welzijn (zorgtoerisme);
- Stimuleren van diversiteit in horecavoorzieningen en slaapplekken zodat vakantie en ontspanning voor elke portemonnee beschikbaar is.

2.5 Digitalisering

Snel internet (zoals glasvezel) is een belangrijke digitale voorziening voor de maatschappij. Het kan bijdragen aan sociale en maatschappelijke participatie, en versterkt het leef- en vestigingsklimaat voor zowel bewoners als bedrijven. Snel internet is dan ook niet meer weg te denken uit onze samenleving. Iedereen moet hiervan gebruik kunnen maken ten behoeve van particulier en zakelijk gebruik. De provincie faciliteert en stimuleert onderzoeken en initiatieven die erop gericht zijn snel internet te ontsluiten in buitengebieden.

De digitalisering gaat voorwaarts. De SGP zet digitale middelen in waar het nuttig is. Het is van belang dat provincies een eigenstandige ethische afweging maken over de inzameling en gebruik van data. Daarnaast beschermen wij data en investeren wij in cyberveiligheid. Via bibliotheken wordt voorzien in ondersteuning voor mensen die digitaal niet volledig mee kunnen komen. De provincie houdt altijd een mogelijkheid voor persoonlijk contact en brieven per post.

Concreet:

- Faciliteren en stimuleren snel internet in buitengebieden;
- We hechten aan een bereikbare overheid. Juist voor niet digitaal vaardige inwoners is contact per telefoon of bezoek van groot belang.
- We investeren in dataveiligheid en weerbaarheid tegen datalekken (AVG).

3. NAAR EEN GEZONDE ECONOMIE

Een gezonde en sterke regionale economische ontwikkeling is onmisbaar voor Groningen. De provincie Groningen moet primair goede voorwaarden en ruimte scheppen waarin het bedrijfsleven zich op een verantwoorde wijze zelf kan ontwikkelen. Dit is noodzakelijk voor voldoende werkgelegenheid en leefbaarheid. Daarnaast staat goede economische ontwikkeling, voornamelijk in Groningse krimpgebieden, in verband met het bestrijden van armoede, het behoud van kleine dorpskernen, en het in stand houden van een regionale identiteit.

De aarde en de natuur zijn van God gekregen en dienen daarom met respect en waardigheid behandeld te worden. Dit gegeven moet ook binnen besluitvorming rondom economische ontwikkeling meegenomen worden. De SGP vindt daarom dat maatschappelijk bewust en duurzaam ondernemen moet worden gestimuleerd. Daarnaast heeft de provinciale overheid een belangrijke taak bij het samenbrengen van het onderwijs en het bedrijfsleven. Het fysiek concentreren van kennis en bedrijvigheid rondom specifieke thema's versnelt innovatie, bevordert regionale werkgelegenheid, verduurzaamt industriële ketens en vermindert onnodige (transport-)bewegingen. De SGP ondersteunt daarom zowel initiatieven voor nieuwe, als de uitbreiding van bestaande kennisclusters, zoals Chemport Delfzijl, Campus Groningen en de Eemshaven. In het geval van de Eemshaven zal echter naar uitbreidingsmogelijkheden gekeken moeten worden die niet ten koste gaan van hoogwaardige landbouwgrond zoals in de Oostpolder.

Economische ontwikkeling is geen doel op zich. De economie moet ten dienste staan van de mens en de samenleving. Niet andersom. Daarom moeten economische vraagstukken altijd in samenhang met andere beleidsvelden worden beoordeeld, zoals leefbaarheid, infrastructuur, woningbouw en milieu. De overheid moet duidelijke grenzen stellen: geen onnodig ruimtebeslag, geen uitbuiting van de aarde en geen roofoverval op de mens. Ook toekomstige generaties hebben mogelijkheden tot leven nodig. Onze prestatie maatschappij vergt teveel van mens en milieu. Daarom is de SGP tegenstander van de 24-uurseconomie en voorstander van een werkweek, die wordt voorafgegaan door de zondag als gemeenschappelijke rustdag. De samenleving moet haar collectieve rustmomenten koesteren en bevorderen om het sociale gezinsleven te beschermen en de volksgezondheid te stimuleren.

Concreet:

- Stimulering en ondersteuning van initiatieven voor regionale kennisclusters;
- Het aantrekken van internationale bedrijvigheid is geen doel op zich en wordt enkel gestimuleerd wanneer dit ten dienste staat van de Groninger en zijn/haar omgeving;
- Zuinig zijn op de zondag als collectieve rustdag;
- Bevordering van minder en/of eenvoudigere regels en snelle vergunningverlening;
- Toezicht op de wet- en regelgeving door een adequaat handhavingsprogramma dat is afgestemd op de verantwoordelijkheid van het bedrijf;

- Optimale benutting van Europese fondsen;
- Regionale afstemming van bedrijvigheid.

3.1 Bedrijventerreinen / detailhandel

De detailhandel in Groningen bevindt zich in moeilijke omstandigheden. Als de samenleving digitaliseert, digitaliseert de detailhandel. Dit heeft ook invloed op de winkelinfrastructuur en de leefbaarheid van kleine Groningse dorpen. Voor de leefbaarheid van stadswijken en dorpscentra, maar ook voor de leefbaarheid van dorpsgemeenschappen, is een florerende middenstand van eminent belang. Daarnaast bevordert een rijke middenstand de verkoop van regionale goederen. Om leefbaarheid binnen kleine gemeenschappen te stimuleren, dienen vrijwillige initiatieven zoals dorpscoöperaties, gestimuleerd en ondersteund te worden. Een vitale middenstand gaat niet samen met de komst van distributiecentra voor grote online concerns en wordt daarom ook ontmoedigd. Voor webshops met een bezoekmogelijkheid op bedrijventerreinen moet maatwerk worden geleverd en voor distributiecentra met andere doeleinden moet in overweging genomen worden wat de toegevoegde waarde is voor de regio.

Robotisering, automatisering, thuiswerken, flexwerken en zzp'ers zorgen voor een gewijzigde economische dynamiek. De kantorenmarkt is zich na COVID-19 opnieuw aan het vormen. Overmatige leegstand vraagt soms om (boven)regionale aanpak. Als SGP vinden we dit primair een gemeentelijke bevoegdheid, echter kan in afstemming met gemeenten tot gemeenschappelijke actie worden overgegaan. Leegstand biedt namelijk mogelijkheden voor nieuwe initiatieven. Met het oog op beperkte (stikstof)ruimte, heeft herbestemming van bestaande bouw de voorkeur boven uitbreiding van bedrijventerreinen.

Concreet:

- Stimuleren van dorpscoöperaties ter bevordering van winkelinfrastructuur en leefbaarheid in kleine gemeenschappen;
- Stimuleren van het oprichten van regionale voedselmarkten;
- Herstructurering van bestaande bedrijventerreinen boven uitbreiding;
- Niet-agrarische bedrijven met veel transportbewegingen worden primair op goed ontsloten bedrijventerreinen geplaatst en bij voorkeur in clusters om transportbewegingen te verminderen;
- Het bouwen van grote distributiehallen ('dozen'), outletwinkels en andersoortige 'weidewinkels' tegengaan, met name bij kleine kernen en in het buitengebied;
- Volumineuze goederen clusteren op aangewezen terreinen in de buurt van centra;
- Intensief ruimtegebruik op bedrijventerreinen stimuleren waarbij er ruimte is voor herbestemming en afbraak van leegstaande kantoren;
- Kantoorlocaties bij assen van openbaar vervoer;
- Goede ontsluiting van bedrijventerreinen door rand- of rondwegen buiten de dorps- of stadskernen;
- De provincie ondersteunt gemeenten die een toekomstbestendige brede detailhandelsvisie ontwikkelen. De detailhandel moet zich in de binnensteden en dorpen concentreren om leegstand te voorkomen;
- Behouden watergebonden bedrijvigheid onder meer door onderhoud loswallen die in eigendom zijn bij de provincie.

3.2 MKB

De SGP vindt dat het midden- en kleinbedrijf een cruciale rol speelt in werkgelegenheid dicht bij onze inwoners. Veelal zijn MKB-bedrijven in dorpen en steden familiebedrijven. Ze zijn vaak verankerd in de lokale samenleving en hebben meer oog voor de lange termijn. We zien voor de provincie een rol weggelegd om bij bedrijfsoverdracht te ondersteunen door bemiddeling bij bedrijfsovername naar familieleden of externen. Hierdoor kan er verder gekeken worden dan het financiële aspect van de situatie.

We bieden ruimte voor maakbedrijven die de productie terughalen naar onze provincie. We vinden het van belang dat leveringszekerheid van cruciale goederen zoals medische goederen, levensmiddelen en energie geborgd wordt door lokale productie. Innovatieve bedrijfsvormen in start-ups en scale-ups stimuleren we waar mogelijk door deelname vanuit een regionaal investeringsfonds, in het bijzonder binnen kennisclusters.

Waar mogelijk ondersteunen we het MKB met talentprogramma's die voor een passende scholing zorgen, zodat de scholing beter past bij de vraag van het MKB naar personeel.

Concreet:

- De provincie ondersteunt met voorrang initiatieven van het MKB in krimpgebieden;
- Voor maakindustrie van cruciale goederen wordt ruimte gecreëerd;
- De provincie start een talentprogramma waarin vraag en aanbodsectoren worden benaderd om mensen van werk naar werk te begeleiden;

- Via een regionaal investeringsfonds wordt innovatie gestimuleerd;
- De provincie ondersteunt familiebedrijven bij de zoektocht naar gepaste opvolging bij bedrijfsovername;

3.3 Circulariteit en verduurzaming

In het Nederlands grondstoffenakkoord is afgesproken dat in 2030 tenminste 50% van de gebruikte grondstoffen in de economie circulair zijn. Dat houdt in dat na gebruik in een toepassing de grondstof opnieuw benut kan worden. Dit heeft een grote impact op innovaties, beschikbaarheid van materialen, en de wijze van ontwerp en productie van goederen. De SGP vindt het een goede ontwikkeling dat er gestimuleerd wordt om de aarde niet verder uit te putten door ongebreidelde winning van grondstoffen, maar deze op een slimme manier meerdere malen te benutten. Hiermee wordt uitputting van grondstoffen bestreden én wordt beschikbaarheid van materialen meer gestroomlijnd.

De provincie speelt een verbindende en coördinerende rol naar de (MKB) bedrijven met als doel om gezamenlijk circulair werken in onze provincie te verkennen en uit te breiden. Van 'winning tot ontmanteling'. Daarnaast besteden we zelf onze projecten circulair aan. Bij bouwprojecten voor provinciale gebouwen worden materialenpaspoorten toegepast, zodat bekend is welke toegepaste materialen later voor hergebruik beschikbaar zijn.

Energie is kostbaar en schaars. De uitstoot van fijnstof, broeikassen, en het lozen van gevaarlijke stoffen in het milieu is daarnaast schadelijk voor de Groninger en de Groningse natuur. Het is daarom belangrijk dat bedrijven ook ondersteund worden bij het schoner, duurzamer en energiezuiniger maken van hun bedrijfsprocessen. De productie van bepaalde essentiële goederen blijven voorlopig echter energie-intensief en/of vervuילend. Bij aanbestedingen zal duurzaamheid daarom positief worden beoordeeld, maar zal er soms ook breder gekeken moeten worden.

De provincie Groningen telt een groot aantal bedrijven met een hoge energieconsumptie of vervuילende afvalstromen. Veel van deze bedrijven maken essentiële producten zoals, bewerkte metalen, chemische producten of voedselwaren. De provincie heeft als taak om deze bedrijven te stimuleren en te ondersteunen in het verduurzamen van bedrijfsprocessen. De SGP is er van overtuigd dat het tegenwerken of sluiten van deze bedrijven de afhankelijkheid van buitenlandse en vaak meer 'vervuilde' producten vergroot, en de vitaliteit van de Groningse economie tegenwerkt.

Concreet:

- De provincie werkt samen met ondernemers aan de opgave om een circulaire provincie te worden;
- De provincie werkt samen met ondernemers aan het reduceren van schadelijke afvalstromen en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen;
- Circulariteit wordt in aanbestedingen meegenomen en positief beoordeeld;
- Dumpen van afval, zeker in natuurgebieden, wordt tegengegaan.

4. WERKEN AAN EEN TOEKOMSTBESTENDIGE

LEEFOMGEVING

Leefomgeving en volksgezondheid hangen nauw samen. Bouwen en bewaren betekent ook scherp toezien op de kwaliteit van de natuur, de planten en dieren en de leefomgeving. Bij elke ontwikkeling (investeringen, vergunningverleningen) moet worden nagegaan wat het effect is op de schepping. Ook moeten maatregelen worden getroffen om aantasting van het milieu en de leefomgeving te voorkomen. Dit betekent een streng maar duidelijk milieubeleid voor bedrijven. Als de provincie verantwoordelijk is voor de handhaving moeten er fysieke (aangekondigde/onaangekondigde) controles bij bedrijven plaatsvinden. Dit betekent ook dat er scherpe keuzes worden gemaakt als het gaat om investeringen door de provincie zelf, zoals in de infrastructuur. Bedrijven krijgen vertrouwen als keer op keer blijkt dat men aan regelgeving voldoet. Bij niet te compenseren schade aan het milieu gaat een investering niet door. Met de provincie wordt gezocht naar een maatwerk gerichte oplossing. De provincie moet inzetten op het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven; dit kan door meer ruimte te creëren binnen de bestaande regels. Het aanleggen van stevige bufferzones rond grote bedrijventerreinen zorgt voor minder geluids- en stofoverlast voor de omgeving en voor meer milieugebruiksruimte binnen het bedrijventerrein.

Concreet:

- Vergroting van de milieugebruiksruimte rond bedrijventerreinen door de aanleg van bufferzones;
- Bij niet te compenseren schade aan het milieu gaat een investering niet door;
- Een streng en rechtvaardig handhavingsbeleid.

4.1 Wonen

De woningmarkt is de laatste jaren volop in ontwikkeling. In sommige landelijke gebieden moet rekening worden gehouden met de verwachte krimp van de bevolking en de bijbehorende afvlakking van de behoefte aan woningen. Door het zogenaamde 'scheef wonen' is de mobiliteit op de woningmarkt bovendien extreem laag. Voor starters is het buitengewoon lastig om een betaalbare woning te vinden, terwijl de vergrijzing voor een toenemende behoefte aan seniorenwoningen zorgt. Kortom: de woningvoorraad is niet meer op de huidige en toekomstige vraag afgestemd. De huizenprijzen, de stikstofcrisis en de toenemende regelgeving zorgen ervoor dat de woningmarkt in de toekomst nog verder onder druk komt te staan.

Tevens zorgt de toestroom van arbeidsmigranten en statushouders voor andere uitdagingen op het gebied van huisvesting. Het is belangrijk dat onze provincie hierop anticipeert door samen met het rijk en de gemeenten de regie op de woningmarkt naar zich toe te trekken en toe te zien dat er gebouwd wordt voor alle lagen van de bevolking. Met de huidige energiekosten kan het voor dorpshuizen en verenigingen lastig zijn om het hoofd boven water te houden. Zonder steun zullen een aantal van deze waardevolle, ontmoetingsplekken verdwijnen. Het is niet haalbaar om als provincie gasrekeningen van alle verenigingen en dorpshuizen te betalen. Wel is het belangrijk om samen met gemeenten en de betreffende dorpshuizen en verenigingen op zoek te gaan naar

manieren om de hoge energiekosten het hoofd te bieden. Daarbij is het belangrijk dat verenigingen en dorpshuizen laten zien dat ze zelf maatregelen treffen en de verantwoordelijkheid op zich nemen om voort te bestaan.

Concreet:

- Bevorderen van bouwen voor eigen behoefte (natuurlijke aanwas) in kleine kernen;
- Bevorderen van doorstroming op de woningmarkt door het waarborgen van voldoende betaalbare woningen;
- Bouwen kan niet alleen maar binnenstedelijk. Er is aanpassing van de 'rode contouren' nodig en nieuwe uitleglocaties zijn nodig om de excellerende woningmarkt te kunnen bijbenen;
- Samen met het Rijk en de gemeenten werk maken van het tegengaan van 'scheef wonen';
- Samen met de gemeenten werkt de provincie aan een betere spreiding van sociale woningbouw, zodat het ontstaan van kwetsbare wijken en buurten (vaak met eenzijdige bevolkingssamenstelling) wordt tegengegaan. Wanneer gemeenten niet meewerken en te weinig sociale woningbouw hebben, moet de provincie ten behoeve van de andere gemeenten met deze gemeente in gesprek. In het uiterste geval moet de provincie gemeenten kunnen dwingen tot meer sociale woningbouw;
- Aandacht geven aan de leefbaarheid in de dorpen. Dit betekent dat de provincie ook investeert in kleine dorpskernen. Woningbouw helpt mee om voorzieningen in stand te houden en helpt tegelijk mee het woningtekort op te lossen;
- Overmatige regelgeving op de woningmarkt wordt tegengegaan;
- De provincie stimuleert actieve samenwerking tussen de gemeenten om de woningnood terug te dringen;
- De provincie neemt een coördinerende rol op zich bij het verdelen van de (tijdelijke) huisvesting voor arbeidsmigranten en statushouders over de gemeenten;
- Permanent wonen in recreatiewoningen is in beginsel niet wenselijk, maar soms is maatwerk nodig;
- Het verdwijnen van groen buitengebied is niet wenselijk. Er moet voor de realisatie van nieuwbouw dan ook eerst gekeken worden naar opties binnen de stads- en dorpskernen. Tegelijkertijd ligt er een grote opgave, als het gaat om het woningtekort. De SGP vindt het belangrijk dat iedereen verzekerd is van huisvesting. Wanneer er geen andere mogelijkheden zijn, moet bouwen in groen buitengebied daarom als optie worden meegenomen;
- We werken aan het saneren en herbestemmen van bestaande bebouwing. Inbreiding en herstructurering gaan boven uitbreiding, mits dit niet ten koste gaat van het leefklimaat in dorpen en steden;
- We kijken samen met gemeenten, dorpshuizen en verenigingen naar manieren om de hoge energiekosten het hoofd te bieden. Initiatieven vanuit de dorpshuizen en verenigingen zelf zijn daarbij de drijvende krachten;

4.2 Omgevingswet

Als gebiedsregisseur gaat de provinciale overheid samen met de lokale overheden over de inrichting van de provincie. Dit betekent dat er een balans wordt gezocht tussen landbouw, natuur, recreatie, milieukwaliteit en sociaaleconomische vitaliteit. Oftewel: een balans tussen (land)bouwen en bewaren. We moeten daarbij waken voor roofbouw op de aarde. Voor de SGP geldt daarnaast dat de schepping niet verdrukt mag worden door de menselijke consumptiedrang. Deze balans is vastgesteld in de omgevingsvisie en omgevingsverordening. Of deze balans klopt, zal periodiek herijkt moeten worden.

Het beleid dat door de provincie wordt gemaakt, wordt door gemeenten in samenwerking met maatschappelijke organisaties lokaal vertaald en uitgevoerd. De provincie ziet toe op de kwaliteit van het uitgevoerde beleid.

Concreet:

- Zuinig zijn op (de openheid van) het landelijke gebied. Bij ontwikkelingen wordt altijd afgewogen waar deze een plek krijgen met behulp van de ladder voor duurzame ontwikkeling;
- De horizonvervuiling die datacenters met zich meebrengen, doet geen recht aan het Groninger landschap. Bovendien vragen deze centers veel energie. Als SGP zijn we daarom tegen de komst van datacenters in de provincie;
- Het 'Ja, mits'-denken, het denken vanuit kansen van ontwikkelingen, vergt een cultuuromslag en geeft initiatieven uit het werkveld de ruimte. We bevorderen deze cultuuromslag actief. Dat betekent dat (ruimtelijke) initiatieven proactief en ondersteunend worden opgepakt;

- De provincie krijgt bij de invoering van de Omgevingswet meer ruimte om zelf omgevingswaarden voor allerlei milieuaspecten vast te stellen of om scherpere normen vast te stellen dan de landelijke normen. De SGP vindt dat de provincie hier zorgvuldig mee moet omgaan. Dergelijke normen moeten noodzakelijk zijn voor de gezondheid van inwoners, en voor bedrijven haalbaar en betaalbaar zijn. Daarnaast kunnen regels duidelijk meerwaarde creëren voor maatschappelijke opgaven.

4.3 Energietransitie

Het gebruik van fossiele brandstoffen en de uitstoot van CO₂ moeten worden teruggedrongen. We hebben er in veel te korte tijd veel te veel voorraden fossiele brandstoffen doorheen gejaagd. Daarnaast leven we met heel veel mensen in een kleine vruchtbare rivierdelta die we heel intensief (voor allerlei doelen) gebruiken. In het regeerakkoord is vastgelegd dat de CO₂ uitstoot in Nederland met 55% in 2030 moet worden teruggedrongen. Vanuit de scheppingsopdracht om de aarde te bouwen en te bewaren, wil de SGP op een realistische wijze werken aan een hernieuwbare energievoorziening. De allereerste en meest winstgevende maatregel is: zoveel mogelijk energie besparen. Op dit punt valt nog veel te winnen. Denk aan het isoleren van woningen en het verminderen van transportkilometers. Elke kilowatt elektriciteit die je bespaart, hoeft je niet te op te wekken. Voor wat betreft CO₂ dient behalve naar terugdringen ook naar ondergrondse opslag als oplossing worden gekeken.

Energie is onmisbaar voor huishoudens en bedrijven. Gebleken is dat zowel onze energieproductie als de import ervan zorgwekkend onstabiel en afhankelijk zijn. Om ervoor te zorgen dat bedrijven, huishoudens en andere gebruikers in de toekomst over stabiele en betaalbare energie kunnen beschikken, moet er dringend naar andere manieren van energieproductie worden gezocht. Volgens de SGP is ook kernenergie een potentieel geschikte vorm van stabiele energieopwekking. De bouw van een of meer moderne, veilige en compacte reactoren dient daarom met spoed ter hand te worden genomen. Om hierin zoveel mogelijk onafhankelijk te zijn, is het verstandig om overheden, particulieren en bedrijven in een PPS (publiek private samenwerking) te laten participeren.

Het regeerakkoord spreekt specifiek over windenergie op zee, kernenergie en over zonne-energie. De nog lopende opgave van het Rijk om windenergie op land te realiseren in de Regionale Energie Strategieën, kan knellen met wat inwoners wenselijk vinden. Alternatieve duurzame oplossingen zoals TEO en TEA (warmte uit oppervlaktewater en afvalwater) of getijden-energie moeten daarom alle kans krijgen. Er is zeker niet één vaststaand alternatief voor hernieuwbare energie. Feitelijk kan geen enkele soort alternatieve energie worden gemist om de ambitieuze doelen enigszins te kunnen halen.

In de praktijk blijkt nu wat men al langere tijd wist. Ons energienet is ingericht op transport van grote energiecentrales naar veel verbruikers. In de nieuwe situatie komen er veel kleine 'energiecentrales' bij omdat particulieren en bedrijven energie terugleveren aan het net. Als provincie zetten we daarom in op aanpassingen aan het net die 'zon op dak' mogelijk maken. Een beperkte netcapaciteit mag niet leidend zijn voor de samenstelling van de energiemix ten opzichte van het draagvlak.

We zien in waterstof een kansrijke energiedrager die goed vervoerd kan worden via (gas)leidingen. We ondersteunen en faciliteren initiatieven die de waterstofeconomie verder helpen, ook omdat veel meer energieopslagcapaciteit in de toekomst nodig is. We participeren actief in het faciliteren en technologisch verder ontwikkelen van deze energieopslagcapaciteit om opgewekte energie nuttig te gebruiken.

Als windenergie op land wordt gerealiseerd, is niet alleen draagvlak van belang, maar moet de omgeving (de omwonenden) ook meeprofiteren. Daarnaast hanteren we conform het regeerakkoord nieuwe afstandsnormen met betrekking tot de afstand tussen windturbines en woningen. Het Groninger land wordt op dit moment getekend door het grote aantal windturbines. Meer turbines (met een as-hoogte groter dan 20 m) bijbouwen op land is daarom niet wenselijk.

Concreet:

- Verduurzaming van de energievoorziening is een noodzakelijke, maar complexe opgave waarbij we aandacht moeten houden voor draagvlak en realistische mogelijkheden. Het is heel belangrijk dat deze verduurzaming wordt gestuurd en gefaciliteerd door ruimtelijk beleid dat rekening houdt met de gezondheid van inwoners. Verduurzaming van de energievoorziening moet daarom een belangrijke plek krijgen in omgevingsvisies en omgevingsplannen;
- Zo veel mogelijk inzetten op zonne-energie, maar alleen binnen de bebouwde omgeving en met name op daken. Hier is voldoende dakoppervlak beschikbaar;
- Ondersteuning verder onderzoek naar ondergrondse CO2 opslag.
- Participatie van direct betrokkenen is vereist bij zon- en wind projecten. Wie de lasten ervaart, heeft volgens de SGP recht op deling in de lusten. Minimaal 50 % van het eigendom is in handen van particulieren of coöperaties in een straal van 10 km rond projecten;
- Geen enkele alternatieve energiesoort kan in de nieuwe energiemix worden gemist, dus naast zon en wind is investeren in duurzaam gas, blauwe energie, geothermie en bovendien kernenergie ook noodzakelijk;
- Meer energieopslagcapaciteit is dringend nodig. We zetten ons daarom in voor waterstof als (extra) energiedrager. Koploper willen zijn op het gebied van de productie zou echter betekenen dat er eerst enorme hoeveelheden hernieuwbare energie moeten worden gewonnen. Vooralsnog is het beter in te zetten op de ontwikkeling van de technologie en tegelijkertijd het importeren van waterstof in de Eemshaven. De hiervoor benodigde infrastructuur (EET) is aanwezig maar moet wel worden uitgebreid;
- Lokaal kan de restwarmte van industriële bedrijven nuttig worden gebruikt. De provincie kan hierbij een faciliterende rol spelen;
- Inzet voor vergroting van netcapaciteit is passend bij een energiemix met draagvlak. Daarbij moet gezorgd worden voor korte lijnen tussen de opgewekte energie en de gebruikers (dus niet nodeloos rondslepen van opgewekte energie);
- We zetten ons in voor aquathermie en zijn terughoudend met (ultra-)diepe geothermie;
- Afstandsnormen tussen windturbines en woningen dienen te worden vergroot, waarbij nog steeds oog dient te zijn voor de geluidsnorm i.v.m. draagvermogen van geluid;

- Geen windturbines nabij natuurgebieden zoals de Waddenzee. Nieuwe windparken alleen in de Noordzee op ruime afstand van de kust;
- Energievoorziening met een sterke voorkeur voor dubbel ruimtegebruik;
- Voorstander van energie opwek installaties waar de ruimtelijke claim in verhouding is tot de opgewekte energie. Zeker bij de afstandsnormen die gelden voor windmolens is de ruimteclaim groot;
- We zijn voor het verminderen van het verbruik van aardgas in woningen. Echter is er op dit moment nog geen goed alternatief om op grote schaal gebouwen te verwarmen. Voordat aardgasverbruik grootschalig kan worden afgeschaald, moet er een goed uitvoerbaar alternatief ontwikkeld zijn. Tot die tijd kan, wanneer er weinig groene stroom voorhanden is, gebruik worden gemaakt van kolen- en gascentrales om stroom te kunnen opwekken.

4.4 Cultuur

De provincie kent uiteenlopende vormen van cultureel erfgoed. De SGP hecht veel belang aan het behoud en de benutting van ons cultureel erfgoed. Het provinciale, culturele, religieuze en militaire erfgoed verdient steun en bescherming. Financiële ondersteuning van de provincie kan daarbij noodzakelijk zijn, maar het verdienen van eigen inkomsten hoort voorop te staan. Tevens is het van belang dat dit erfgoed zowel fysiek als digitaal goed toegankelijk is.

Concreet:

- Behoud van monumenten is belangrijk om de geschiedenis ook voor komende generaties zichtbaar te houden. Op dit moment voorziet de provincie in verschillende subsidiemogelijkheden voor eigenaren van monumenten. Of deze mogelijkheden afdoende zijn moet per geval bekeken worden. Leegstand van historische kerken dient tegengegaan te worden door de provincie in samenwerking met de gemeente. Hierbij zou samenwerking met de stichting Oude Groninger Kerken gezocht kunnen worden, zij beschikken over de benodigde expertise;
- Musea moeten uitnodigend zijn en archeologische vondsten moeten toegankelijk zijn voor een breed publiek;
- Vorming van ketens van culturele attracties is een goede manier om het monumentenbeleid te versterken;
- Financiële ondersteuning voor een museum of culturele instelling is afhankelijk van de informatieve waarde;
- Bij het verstrekken van subsidies hebben culturele activiteiten met een Groningse identiteit voorrang boven andere culturele activiteiten, mits niet in strijd met onze principes.

Cultuureducatie

De SGP vindt het belangrijk om de cultuurhistorie breed uit te dragen. Voor een goede koers richting de toekomst is kennis van de eigen geschiedenis onmisbaar. Het is daarom belangrijk om de geschiedenis van de provincie ook bij de jeugd onder de aandacht te brengen. Ook bibliotheken vragen betrokkenheid van de provincie. Deze

culturele voorzieningen zijn onmisbaar voor een toegankelijke informatievoorziening. De SGP wijst het aanbod van producten en diensten die strijdig zijn met Gods Woord af.

Concreet:

- We moeten de historie de historie laten en deze zeker niet belasten met hedendaagse morele normen; enige bescheidenheid is gepast, want latere generaties zullen weer over ons oordelen;
- In stand houden en in christelijk historisch perspectief verbeteren van de opgestelde Canon van de Nederlandse Geschiedenis. Kennis hiervan onder breed publiek moet bevorderd worden;
- De provincie zet zich in voor een leescultuur door bibliotheken en uitleenpunten voor boeken in het landelijk gebied in stand te houden en te stimuleren.

5. SAMENWERKEN AAN DE TOEKOMST

Voor het uitvoeren van haar werkzaamheden werkt de provincie samen met verschillende (soorten) organisaties. Rondom waterveiligheid is het Waterschap of Hoogheemraadschap een belangrijke partij. Vanuit de toezichthoudende rol en rondom veiligheid werkt de provincie samen met veiligheidsdiensten en omgevingsdiensten. Voor onze provinciale wegen en fietspaden werken we samen met gemeenten om veiligheid in het verkeer te borgen. Zo werken we in samenwerkingsrelaties aan een veilige en leefbare leefomgeving.

5.1 Veiligheid

De provincie zorgt voor veilige kunstwerken, bruggen en vaarwegen. Hierbij maakt zij gebruik van de samenwerking met Veilig Verkeer Nederland en overige organisaties die knelpunten signaleren.

Bij calamiteiten dienen inwoners volledig, tijdig en accuraat geïnformeerd te worden. Daarvoor is een dekkend aanbod van rampenzenders in de provincie noodzakelijk. De provincie treedt ook op bij gemeente overstijgende rampen en crisisproblematiek, en bevordert in dat kader de samenwerking tussen Rijk, veiligheidsregio, gemeenten en waterschappen. Indien nodig wordt defensie daar bij betrokken.

Voor een veilig buitengebied bepleit de SGP een integrale blik op het voorkomen van onveilige en ondermijnende activiteiten, en een adequate hulpverlening. De komende jaren zullen er agrariërs stoppen met bedrijfsactiviteiten waarbij bebouwing vrijkomt. Hierbij neemt de provincie een proactieve rol in om drempels bij stoppen en slopen te voorkomen, en herbestemmingen mogelijk te maken. Richting het Rijk wordt actief gelobbyd om belastingregelgeving aantrekkelijker te maken voor stoppers zodat blokkades in regelgeving worden weggenomen. Voor effectiever optreden moeten groene BOA's en provinciale toezichthouders bewapend op pad kunnen nu de Politie steeds minder capaciteit heeft.

Concreet:

- De SGP heeft blijvend aandacht voor de aanrijtijden van de ambulance en overige hulpdiensten in buitengebieden. We staan daarbij open voor alternatieven met betrekking tot de reguliere spoedambulance. Zo zijn er proeven met de Rapid Responder (volledige ambulance, alleen kan deze geen patiënt meenemen), de traumahelikopter en de MCA (Minder Complexe Ambulancezorg) die de planbare ritten verzorgt en daarmee de spoedambulances ontlast;
- De SGP pleit voor een adequate informatievoorziening bij rampen en calamiteiten waarvoor de rampenzenders voldoende geëquipeerd moeten zijn;
- Bij de minister bepleiten we bewapening van groene BOA's, zodat zij effectiever kunnen optreden tegen criminelen;
- Bij het Rijk lobbyen we voor het vereenvoudigen van regelgeving voor stoppers, zodat bedrijfsgebouwen gesloopt of herbestemd kunnen worden om ondermijnende activiteiten te voorkomen.;

- Vakantieparken beschouwen we voortdurend vanuit het programma Vitale Vakantieparken, zodat deze niet verworden tot een vrijplaats voor ondermijnende criminele activiteiten.;
- Vanuit onze toezichhoudende rol op bodemkwaliteit ondersteunen we gemeenten en omgevingsdiensten actief bij het opruimen van (drugs)afval in natuurgebieden en op agrarische percelen. Om blijvende milieuschade te voorkomen treden we snel op als provinciaal orgaan.

5.2 Waterschappen

Water is een vriend en een vijand. In de eerste plaats is de bescherming tegen overstromingen van belang, maar ook voldoende ruimte voor zoetwater is belangrijk voor mens, dier, natuur en economie. Er is volgens de gegevens voldoende zoetwater per geheel kalenderjaar, maar het is onvoldoende gespreid over de seizoenen. Dat vraagt om ruimtelijke maatregelen voor meer tijdelijke opvang.

We beschermen onze zoetwatervoorraad actief. Het is van groot belang dat de leveringszekerheid van drinkwater geborgd blijft, en dat strategische voorraden niet vervuild worden door activiteiten in deze gebieden.

Provincies hebben op grond van De Kaderrichtlijn Water specifieke taken in het waterbeheer. Ze zijn verantwoordelijk voor het beheer van de vaarwegen en het grondwater, en zorgen voor voldoende schoon drinkwater en een goede zwemwaterkwaliteit. Ook moet de provincie de waterveiligheid waarborgen. De provincie stelt de kaders en ziet toe op een goede uitvoering. De uitvoering ligt bij de waterschappen.

Naast het beschermen van de samenleving en het milieu voor invloeden die de mens veroorzaakt, heeft de provincie ook het toezicht op het Waterschap. Daarbij wordt gelet op het goed en doelmatig beschermen van burgers tegen gevaren voor het water - van buitenaf (zee en rivieren) en van binnenuit (regenwater). Het normeren, herstellen en in stand houden van secundaire waterkeringen is jarenlang buiten beeld gebleven. Provincies en waterschappen zijn bezig met een inhaalslag. Het is daarom van groot belang dat de provincies erop toezien dat dit adequaat wordt doorgezet, zodat binnen nu en 4 jaar alle secundaire waterkeringen zijn genormeerd en gecontroleerd, en er plannen liggen om de eventuele geconstateerde tekortkomingen tijdig te herstellen.

Concreet:

- De doelen van droge voeten, en schoon en voldoende drinkwater staan voor de SGP als een paal boven water;
- De SGP wenst geen fusie tussen provincie en waterschappen;
- Het waterschap beperkt zich tot haar kerntaken: waterkeringen, waterbeheer en waterzuivering;
- De provincie moet terughoudend omgaan met grondbewerkingen zoals diepteboringen die de kwaliteit van het water aan kunnen tasten;
- Prioriteit geven aan het beheer van voldoende zoetwater; bufferen in droge periodes;

- De provincie zal bouwplannen moeten toetsen op waterveiligheid. Bouwen in uiterwaarden en in diepe polders is niet verstandig;
- Actieve bescherming zoetwatervoorraden tegen vervuilende activiteiten.

5.3 Omgevingsdiensten

De provincie maakt in de uitvoering gebruik van de instrumenten vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Met als doel: het voorkomen en wegnemen van milieuknelpunten. Daarnaast verbeteren deze instrumenten de kwaliteit van de leefomgeving, zonder dat de provincie de economische belangen uit het oog verliest. Hiervoor zet de provincie de Omgevingsdienst in.

Concreet:

- Vergunning verlening binnen de wettelijke termijnen
- Toegankelijkheid en bereikbaarheid verbeteren
- Omgevingsdienst als betrokken, meedenkende partner

Besluit risico's zware ongevallen (Brzo)

Bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken, vallen, net als de complexiteit van deze processen en installaties, onder het toezicht van de provincie. Als het misgaat, zijn de gevolgen voor de omgeving vaak groot. Het is daarom ter bescherming van de samenleving en de omgeving van belang dat er adequaat toezicht is.

De rol van de provinciale overheid ten aanzien van de Brzo-bedrijven gaat terug op artikel 21 van de Grondwet: De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

De uitvoering van de Brzo-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) worden in de regel geregeld via regionale uitvoeringsdiensten. Duidelijke regels in combinatie met strenge handhaving en een toegankelijke toezichtorganisatie geven duidelijkheid aan bedrijven. Zij weten daardoor waar ze aan toe zijn en kunnen rekening houden met wat er van hen wordt verwacht.

Concreet:

- De regionale uitvoeringsdienst moet goed benaderbaar zijn voor bedrijven voor vraagstukken over de uitleg van milieuregels. Dat bevordert de naleving ervan en geeft ook een goede basis voor adequate handhaving;
- Onder-mandatering van toezichtstaken kan, maar het blijft belangrijk dat de provincie zelf haar toezichtstaak kan blijven uitvoeren en aanspreekbaar blijft over genomen beslissingen.

5.4 Kenniscentra

Onze provincie moet een goed woonklimaat voor mensen en een goed vestigingsklimaat voor bedrijven hebben. Onderwijs en kenniscentra zijn daarin erg belangrijk. Bedrijven hebben goed opgeleide mensen nodig en kunnen soms onvoldoende gekwalificeerde mensen aantrekken; dit geldt voornamelijk voor technisch personeel. Te veel jonge mensen vertrekken uit kleinere, perifere gemeenten in de regio's buiten de Randstad. De provincie moet zich nadrukkelijk ervoor inzetten om een bijdrage te leveren aan het samenbrengen van onderwijs, bedrijfsleven en arbeidsmarkt. We hebben jonge mensen nodig – niet alleen als arbeidskrachten maar ook voor de leefbaarheid. Wij vinden dat de provincie zich actief moet blijven inzetten voor het onderwijs. Bereikbaarheid en kwaliteit van het onderwijs zijn belangrijk. Innovaties in opleidingen en kennisinstituten moeten worden gestimuleerd. Dat kan door opleidingen aan te bieden die passen bij het karakter van de provincie.

De provincie dient het welzijn van alle inwoners van de provincie in het oog te houden. Het is daarom belangrijk dat participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals arbeidsgehandicapten, asielzoekers en migranten, actief gestimuleerd wordt. Tevens dient de subsidieverdeling vanuit de provincie gelijkmatig over alle organisaties verdeeld te worden, zonder dat de achtergrond van de organisaties daarbij een rol speelt.

Concreet:

- Initiatieven stimuleren om bedrijfsleven en onderwijs beter op elkaar af te stemmen;
- Vakmanschap stimuleren, met name in de technische sector. Hierbij samen optrekken met het MKB;
- Participatie van achterstandsgroepen bevorderen;
- De provincie heeft een voorbeeldfunctie voor wat betreft het bieden van werkgelegenheid aan mensen met een afstand op de arbeidsmarkt (b.v. door arbeidsgehandicapten aan te nemen binnen de eigen organisatie).
- De provincie spant zich in vanuit haar wettelijke taak voor de integratie van statushouders door hun woonomgeving zoveel mogelijk te spreiden;
- Wet- en regelgeving aanpassen om werkgelegenheid in grensgebieden beter mogelijk te maken;
- De subsidies worden op een rechtvaardige manier verdeeld over de diverse organisaties binnen de provincie, zonder onderscheid naar identiteit.

5.5 Regionale omroepen

De SGP vindt dat regionale omroepen van belang zijn voor het zelfbewustzijn van de regio. De SGP wil de regionale omroep vooral faciliteren voor het brengen van regionaal nieuws en het belichten van de achtergronden daarvan. Het belang van adequate, kwalitatieve (onderzoeks-) journalistiek als democratische controle op regionaal niveau neemt toe onder invloed van decentralisatie van overheidstaken. De gelden van de overheid moeten dan ook zodanig zijn dat de functie van de verbreiding van regionaal nieuws voldoende in stand kan blijven. De regionale omroepen dienen ook de functie van rampenzender te hebben – een belangrijke taak in geval van nood.

6. MOBILITEIT SLIM EN GEZOND

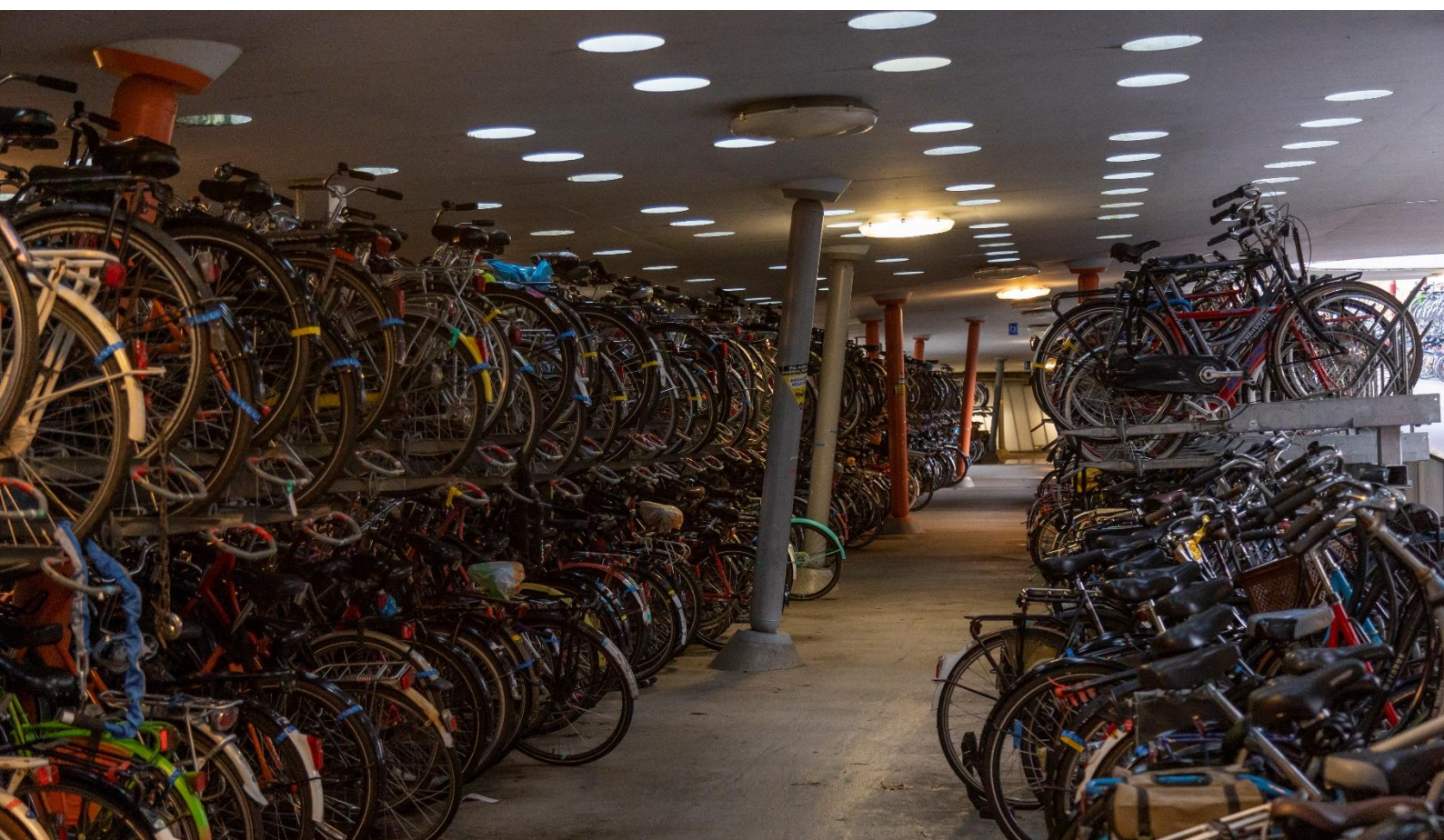
De provincie is op allerlei manieren een verbinder. Zo zorgt de provincie ervoor dat u van de ene naar de andere gemeente kunt rijden, lopen of varen. De provincie is namelijk verantwoordelijk voor de aanleg, onderhoud en veiligheid van provinciale (vaar)wegen en fietsnetwerken. Verder heeft de provincie een rol om digitale verbindingen (snel internet) te laten ontsluiten in het buitengebied. Tot slot verbindt de provincie door bij initiatieven, beleidsontwikkeling en visievorming oog te hebben voor de belangen van alle betrokkenen, waarbij de insteek is om zo optimaal mogelijk draagvlak te creëren. Ook de verbinding met de landelijke overheid en Europese instellingen speelt daarin een rol.

6.1 Regionale mobiliteit

Goede en veilige wegen

De provincie moet er alles aan doen wat in haar vermogen ligt om de provinciale wegen goed te onderhouden en zo veilig mogelijk te maken. Juist op de provinciale wegen gebeuren vaak ernstige ongelukken. Als uitgangspunt bij de aanleg en het onderhoud van provinciale wegen moet optimale veiligheid van alle weggebruikers gelden. Locaties waar veel ongelukken voorkomen (zgn. 'black spots'), moeten met spoed worden aangepakt. Toenemend probleem zijn ongevallen op fietspaden door de grote variatie aan snelheden op de fietspaden. Daarom maken we ruim baan voor de fiets!

Verkeersveiligheid houdt ook in dat eigendommen van de provincie goed onderhouden moeten zijn. Voor majeure projecten zoeken we ondersteuning vanuit het Rijk om de functionaliteit van voorzieningen in stand te houden. Provinciale middelen schieten hierin tekort.

Behalve het belang van (vaar)wegen, vraagt de SGP ook aandacht voor het belang van Groningen airport. De spin-off voor Eelde en omgeving is enorm groot. Ook bevordert dit het vestigingsklimaat voor bedrijven. Bovendien is deze luchtverbinding voor de medische zorg essentieel. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan orgaantransporten en de uitvalsbasis van het Mobiel Medisch Team (MMT).

Om de economische positie en de ontsluiting van de Eemshaven te verbeteren, dient de N33 over het gehele traject te worden verdubbeld.

Concreet:

Optimalisering van de verkeersveiligheid, door:

- kritisch de locaties en oorzaken van verkeersongevallen te blijven monitoren;
- te zorgen voor goed onderhouden wegen, die optimaal verkeersveilig zijn ingericht;
- aandacht besteden aan preventie via bijvoorbeeld publiekscampagnes;
- aandacht voor preventie ook onder de fietsers en bestuurders van brommers en scooters;
- meer ruimte voor fietsers, onder andere door de aanleg van snelfietsroutes;
- Voldoende wild afschrikkende maatregelen aan brengen;
- Bij kruispunten eventueel de snelheid verlagen om meer overzicht te creëren en minder grote impact van eventuele botsingen;
- Samen met gemeenten kritisch kijken naar verkeersveiligheid in dorpskernen m.b.t. landbouw- en vrachtverkeer.
- Extra middelen worden gevraagd bij het Rijk voor ondersteuning in onderhoud van bruggen en kunstwerken;
- Verdubbeling van de N33;
- Behoud en zo nodig ondersteuning Groningen Airport;
- Aanleg van een nieuwe verbinding tussen de A7 en de N355 zodat de westelijke ringweg niet geheel getransformeerd hoeft te worden;
- Aansluiting buitengebieden op glasvezel t.b.v. snel internet.

6.2 Slimme mobiliteit

Onder andere vanwege files en oplopende reistijden van openbaar vervoer staat bereikbaarheid onder druk. Voor wat betreft mobiliteit speelt voor de SGP ook het milieuaspect mee: de schepping ondervindt schade van de toenemende verkeersdruk. Hoog tijd daarom voor slimmere mobiliteit. Als eerste door het verminderen van verkeersbewegingen doordat mensen dichterbij hun werkplek gaan wonen of vaker thuis werken. Of door met de (elektrische) fiets naar het werk te gaan, in plaats van met de auto. En door snel vervoer van en naar knooppunten met hoogwaardig openbaar vervoer. Elektrisch vervoer, zelfrijdende shuttles, taxisystemen en deelvervoer stimuleren we om maatwerk mogelijk te maken. Hierbij streven we naar maximale inclusiviteit zodat drempels voor gebruik weggenomen worden.

Verkeerssystemen worden 'smart' uitgevoerd. Zo regelen we vlotte doorstroming op kruisingen door slimme verkeersregelininstallaties en geven we snelfietsroutes sneller groen.

Concreet:

- De provincie investeert in optimaal gebruiksgemak bij het carpoolen door middel van voldoende parkeerplekken, oplaadpunten en fietsenstallingen;
- Opzet en uitbreiding van knooppunten met carpoolplekken en P&R-voorzieningen;
- De belangrijkste verkeersknelpunten met spoed oppakken;
- Zorgen voor een aantrekkelijk openbaar vervoer dat kan concurreren met de auto in woon-werk verkeer;
- Alternatieve vormen van vervoer met particulier draagvlak ondersteunen we;
- Gebruik maken van 'smart mobility', zoals slimme verkeersregelinstallaties;
- (Gratis/goedkoop) parkeergelegenheden buiten of aan de rand van de stad en bij grotere woonkernen in combinatie met gratis/betaalbare vervoergelegenheden naar het centrum;
- Rekeningrijden niet invoeren, omdat het platteland van Groningen niet geschikt is voor volledige ontsluiting met het OV.

6.3 Goederenvervoer

Belangrijk is een integraal beleid tussen bereikbaarheid over de weg, via het openbaar vervoer en via water van goederen. De SGP vindt goederenvervoer per spoor een goede zaak. In bepaalde gevallen verdient vervoer over water echter de voorkeur. De SGP wil voldoende op- en overslagruimte voor goederendiensten rondom steden en dorpen om een efficiënte pakketbezorging mogelijk te maken.

De SGP vraagt aandacht voor negatieve gevolgen (zoals geluidsoverlast en schade door trillingen) en voor de veiligheid van de omgeving rondom de spoorverbindingen. De SGP vindt dat het vervoer van gevaarlijke stoffen door woongebieden vanwege de veiligheid zo veel mogelijk moet worden geweerd.

Concreet:

- Goede ontsluiting van bedrijventerreinen op de infrastructuur (wegen, spoor, water en openbaar vervoer);
- Voldoende mogelijkheden voor op- en overslag van goederen rondom steden;
- Gevaarlijke stoffen buiten steden en woongebieden vervoeren.

6.4 Openbaar vervoer

De provincie is verder verantwoordelijk voor het regionale openbaar vervoer. Wat ons betreft moet de provincie zorgen voor een betaalbaar en toegankelijk OV, waarbij aandacht moet zijn voor de leefbaarheid van de kleine kernen in het landelijk gebied. De kwaliteit van het openbaar vervoer in de provincie Groningen gaat op dit moment echter snel achteruit. De SGP ziet graag dat het openbaar vervoer verbeterd wordt: meer- en betere verbindingen en lagere reistarieven. Financieel gezien is openbaar vervoer erg kostbaar. Het Rijk zal daarom extra budget moeten toekennen aan openbaar vervoer in de provincie Groningen om dit te kunnen realiseren.

Voor de ontsluiting van onder andere kleine kernen kan de provincie ook gebruik maken van alternatieven, zoals de buurtbus.

Bij toekomstige aanbestedingen gelden—de volgende uitgangspunten: betaalbaar, voldoende, toegankelijk, gebruiksvriendelijk en kwalitatief goed openbaar vervoer dat vanuit een goed werkgeverschap georganiseerd is. Omdat bij aanbestedingen vaak sprake is van schaalvergroting (meerdere provincies) moet het mogelijk blijven om voor specifieke gebieden maatwerk te leveren. Daarbij moet een afweging plaatsvinden tussen prijs en geleverde kwaliteit. Kleine kernen dienen met het oog op de leefbaarheid goed bediend te worden met OV-verbindingen. De SGP vindt het van belang dat het OV veilig en inclusief is voor iedereen die daar gebruik van maakt. Hiervoor dient speciale aandacht te zijn.

De SGP realiseert zich echter ook dat een volledig OV in het buitengebied financieel lastig is, daarom pleit zij voor het niet invoeren van rekeningrijden maar de ontsluiting te houden met gemotoriseerd vervoer.

De SGP is voorstander van de aanleg van de Nedersaksenlijn. Het bevordert de lokale economie en het sociale welzijn van Oost-Groningen. Het verbetert tevens het vestigingsklimaat voor zowel burgers als bedrijven, en vermindert leegloop en verdere achteruitgang van krimpgebieden. Voor deze investering kan er aanspraak gemaakt worden op Europese subsidie.

Concreet:

- Optimale toegankelijkheid van het openbaar vervoer en borging van de veiligheid;
- Borging van het OV-systeem in crisissituaties zodat kwetsbare en essentiële groepen kunnen blijven reizen;
- Goede (digitale) communicatie en afstemming tussen openbaar vervoervoorzieningen en dienstregelingen;
- Gegarandeerde toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor mindervaliden;

- Implementeren van betrouwbaar, betaalbaar en toegankelijk vraag gestuurd vervoer met korte wachttijden, naast de aanwezigheid van een basisnet;
- Stimuleren van burgerinitiatieven om lokaal vervoer te realiseren in een zelfredzame samenleving;
- Bij concessieverlening inzetten op duurzamer busvervoer, bijvoorbeeld elektrisch, op waterstof of LNG. Bij aanschaf van elektrische bussen hebben binnen de EU geproduceerde bussen de voorkeur boven (uit China) geïmporteerde bussen;
- Kleine kernen voorzien van goed openbaar vervoer (en behouden);
- Snelle OV-lijnen in spits/schooltijden van platteland naar scholen in steden (scholierenlijnen);
- Aanleg Nedersaksenlijn (met Europese subsidie).

6.5 Binnenvaart

De SGP draagt de binnenvaartsector een warm hart toe. De provincie heeft dan ook als taak om de binnenvaart zoveel als redelijk mogelijk te faciliteren. Hierbij denken wij aan goede en voldoende havenfaciliteiten met ontgassingsinstallaties, maar ook aan veilige en goed onderhouden provinciale vaarwegen en aan het realiseren van voldoende stroom- en watervoorzieningen voor scheepvaartverkeer langs de provinciale wateren. De provinciale sluizen en bruggen verkeren in een goede staat van onderhoud en de bedieningstijden worden afgestemd op de lokale situatie. Het afmeren van particuliere boten in provinciale wateren is mogelijk, mits dit de veiligheid voor het scheepvaartverkeer niet in gevaar brengt.

Concreet:

- Optimaal faciliteren van de binnenvaart door goede en voldoende havenfaciliteiten voorzien van ontgassingsinstallaties;
- Voldoende stroom- en watervoorzieningen langs de provinciale wateren;
- Afmeervoorzieningen voor particulieren zijn mogelijk, mits de veiligheid voor het scheepvaartverkeer niet in gevaar wordt gebracht.

7. BETROUWBAAR BESTUREN

De SGP wil burgers voldoende mogelijkheden geven om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leefomgeving en voor elkaar. Provinciale sturing moet echt meerwaarde hebben. In het kader van de nieuwe Omgevingswet ligt de primaire verantwoordelijkheid bij gemeenten, zo dicht mogelijk bij de burger. Dat vraagt om een cultuurverandering.

Concreet:

- Het primaat ligt bij gemeenten, tenzij het provinciaal belang is gediend;
- Ondersteuning van burgerinitiatieven.

7.1 Bestuurlijke zaken

De SGP ziet de overheid als Gods dienaar; zij is door God ingesteld om het land in goede orde en rechtvaardig te besturen. In Nederland kennen wij daarbij de rechtsstaat, dat is een groot goed waarop we zuinig moeten zijn. De overheid staat zelf niet boven de wet en houdt in de samenleving daar rechtvaardig de hand aan.

De burgers in de provincie moeten kunnen rekenen op volksvertegenwoordigers en bestuurders die staan voor hun zaak, betrouwbaar en integer zijn. Alleen zo kan de burger weer vertrouwen krijgen in het openbaar bestuur. Een betrouwbare overheid is in de ogen van de SGP ook een overheid die vanuit een helder uitgangspunt bestendig handelt. Politici moeten handelen vanuit het besef dat ze een ambt bekleden en dus een voorbeeldfunctie hebben. Hun integriteit mag niet ter discussie staan. Dit geldt ook voor de ambtenaren. Binnen de Provinciale organisatie moet er daarom voldoende aandacht zijn voor ondermijning. Er moet op integer handelen worden getoetst door signalen binnen de organisatie te delen. Het is belangrijk dat er voldoende capaciteit en geld is voor BIBOB- toetsing. Zo onderzoekt de provincie of de kans groot is dat de vergunning, subsidie of aanbesteding wordt misbruikt voor bijvoorbeeld het witwassen van geld. Ook wordt niet-integer handelen daadkrachtig bestreden. Dat geldt ook voor de provinciale taken op het gebied van handhaving.

De SGP kiest in de politiek altijd voor een constructieve opstelling. De SGP zou in de periode 2023-2027 graag zien dat zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten investeren in een open bestuurlijke cultuur. Dat betekent dat initiatieven vanuit de oppositie positief opgepakt worden, gemeenten zich goed behandeld voelen op het provinciehuis en dat inwoners snel toegang hebben tot het volks vertegenwoordigend en besturend orgaan.

Concreet:

- Geen nieuwe bestuurlijke structuren, maar een provincie met heldere kerntaken;
- De provincie is de bondgenoot van gemeenten en betreft deze maximaal bij het beleid;
- Behoud en versterking van de positie van de provincie ten opzichte van de rijksoverheid;

- Capaciteit om BIBOB-onderzoeken (bevordering integriteitsboordelingen openbaar bestuur) uit te voeren in het kader van integriteit en het delen van signalen over ondermijning;
- Samenwerking op Europees niveau zullen we niet vermijden, mits het belang van de inwoners van de provincie hiermee direct gediend is. Denk aan infrastructurele projecten met Nedersaksen.

7.2 Financiën

Een sluitende meerjarenbegroting vormt hét uitgangspunt voor een degelijk financieel beleid. Het totale inkomsten- en uitgavenpakket van de provincie moet ook altijd financieel in balans zijn, en beleidsmatig doordacht en verantwoord zijn. De doelmatigheid van de uit te geven gelden moet voortdurend getoetst worden aan de hand van vier aspecten: (wettelijke) noodzakelijkheid, effectiviteit, doelmatigheid en wenselijkheid. De provinciale overheid moet als een betrouwbare rentmeester op een verantwoorde manier omgaan met publieke gelden.

Belastingen

De SGP wil dat bij het vaststellen van de provinciale leges en de opcenten op de motorrijtuigenbelasting als uitgangspunt geldt dat deze hooguit verhoogd worden met het inflatiepercentage. Bij eventuele tekorten moet eerst worden gezocht naar bezuinigingsmaatregelen. Met name de opcenten op de motorrijtuigenbelasting mogen niet functioneren als de spreekwoordelijke melkkoe. De opbrengst van deze belasting moet zoveel mogelijk worden besteed aan (verbetering van) de infrastructuur.

Belangrijk aandachtspunt is dat de opbrengsten uit opcenten bij gelijkblijvend beleid in de toekomst zullen dalen als gevolg van steeds meer elektrische auto's die nu geen opcenten betalen. Dit vindt de SGP in strijd met het profijtbeginsel: alle weggebruikers behoren mee te betalen, ongeacht hoe hun voertuig wordt aangedreven. Op basis van dit principe moet het nultarief zo snel mogelijk worden afgeschaft. Bedacht moet worden dat elektrische auto's ook energie gebruiken voor iedere verreden kilometer. Daarnaast maken ze gebruik van de provinciale laadinfrastructuur. Gelijktelling ongeacht het type motor zou daarom uitgangspunt dienen te zijn. De provincie moet dus bij het Rijk aandringen op snelle herziening van bestaande wetgeving, zodat automobilisten op een rechtvaardiger manier worden belast.

De SGP onderkent dat openbaar vervoer in grote delen van onze provincie onvoldoende aansluit. Dit is inherent aan wonen op het platteland. Om die reden zal het OV in veel gevallen geen alternatief voor de auto kunnen zijn. Het door het rijk aangekondigde "rekeningrijden" mag daarom niet voor onze provincie ingevoerd worden.

Bij een herziening van het provinciaal belastingstelsel prefereert de SGP een provinciale OZB boven een ingezetenenheffing. Als de belasting is gebaseerd op de OZB worden inwoners correcter belast naar draagkracht dan in het huidige systeem waarin ieder een zelfde bedrag betaalt.

Subsidies

Subsidies vanuit de provincie aan instellingen zijn naar hun aard aanvullend op andere inkomstenbronnen en zijn niet vanzelfsprekend of permanent. Bij voorkeur wordt gekozen voor budgetfinanciering met concrete prestatieafspraken. Jaarlijks vindt verantwoording plaats over de verstrekte subsidies en bereikte resultaten. Hieruit volgt dat volgens de SGP in principe geen langjarige subsidierelaties dienen te worden aangegaan. Daarbij moet echter niet de continuïteit van organisaties uit het oog worden verloren. De subsidies worden zo mogelijk jaarlijks geëvalueerd en getoetst op doelmatigheid en doeltreffendheid. Het systeem van 'projectsubsidies' en van 'horizonfinanciering' past hier het beste bij. De SGP wil alleen zaken subsidiëren die vanuit Bijbels-ethische uitgangspunten verantwoord zijn.

Concreet:

- Deugdelijke onderbouwing van reserves en voorzieningen. Geen lasten naar de toekomst;
- Structureel sluitende meerjarenbegroting;
- Subsidies moeten bijdragen aan de provinciale doelen;
- Subsidies worden zo mogelijk jaarlijks geëvalueerd op nut en noodzaak;
- Gelijktelling opcenten wegenbelasting;
- Niet invoeren rekeningrijden voor onze provincie;
- Geen discriminatie betekent ook dat identiteitsgebonden instellingen net zo worden behandeld als algemene instellingen;
- Subsidies worden ieder kwartaal online gepubliceerd.

7.3 Toezicht op gemeenten

Behalve eigen taken heeft de provincie ook het toezicht op de gemeenten. Het toezicht is vooral financieel: vanuit de provincie wordt gecontroleerd of de gemeenten hun begroting wel structureel op orde hebben. Daarnaast houdt de provincie toezicht op de waterschappen.

Gemeentelijke financiën

Een belangrijke en toezichthoudende taak van de Provincie is het toezien op de begrotingen van de gemeenten. Gemeenten die, meestal vanwege toegenomen taken die de rijksoverheid hen opdraagt, de begroting structureel niet rond krijgen en/of taken niet voldoende uitgevoerd krijgen, kunnen door de Provincie gestimuleerd worden om samenwerking te zoeken met andere gemeenten om kosten te besparen en/of kennis te delen om zo de wettelijke taken te kunnen blijven uitvoeren. De SGP is tegenstander van het van bovenaf opleggen van gemeentelijke fusies. Schaalvergroting leidt tot afstand en vervreemding bij burgers, maar dikwijls ook binnen organisaties. De meerwaarde van het lokaal bestuur is vooral dat het dicht bij de burgers staat. Het alsmat opschalen van gemeenten doet hieraan afbreuk. Het is bovendien zeer de vraag of samenvoegingen werkelijk tot kwaliteitsverbetering of besparing leidt.

Een andere belangrijke reden tot provinciaal toezicht kan zich voordoen wanneer een bepaalde taak in meerdere gemeenten tot begrotingsproblemen leidt, zoals afgelopen jaren in de jeugdzorg. De provincie dient deze problemen te analyseren en hier ook het

Rijk op aan te spreken en zich in te zetten voor een betere balans qua taak en daarbij passende inkomsten voor gemeenten.

Gemeentelijk bestuur

Een goed functionerende gemeente kent bestuurlijke stabiliteit, handelt integer, is een organisatie met kwaliteit en voldoende medewerkers, heeft een gezonde financiële huishouding, inspirerend leiderschap, en de kracht om tijdig te veranderen. Verder haakt een goed functionerende gemeente in op samenwerking met inwoners, maatschappelijke partners en medeoverheden.

De SGP juicht bestuurlijk partnerschap en bestuurlijke samenwerking tussen gemeenten en provincie zeer toe. Waar nodig moeten de handen in elkaar worden geslagen en zaken gezamenlijk worden aangepakt. Een andere reden kan zijn wanneer zou blijken dat (een) gemeente(n) onvoldoende inhoud kan geven aan haar rol als bestuurder, dienstverlener, medeoverheid en organisatie. De SGP vindt voldoende lokaal draagvlak doorslaggevend bij herindelingen.

Concreet:

- Sober financieel beleid om de lasten voor de burger zo laag mogelijk te houden;
- Bij dreigende tekorten eerst zoeken naar bezuinigingen en concentratie op de kerntaken;
- De SGP is voor beleid dat tot stand komt door samen op te trekken met inwoners en maatschappelijke instellingen;
- De SGP wil actief meedenken over de juiste balans tussen 'loslaten en regelen'.

7.4 Huisvesting migranten en statushouders

Huisvesting van arbeidsmigranten is een onderwerp wat in veel gemeentes en provincies speelt. Het beleid hiervoor ligt primair bij de gemeenten.

De afgelopen jaren is op veel plaatsen de situatie ontstaan dat arbeidsmigranten gehuisvest worden in woonwijken. Als dat op grote schaal gebeurt, kan dat negatieve effecten voor deze woonwijken geven. Denk hierbij aan veel extra auto's in de straat, minder goed onderhouden tuinen en huizen, bewoners die niet bijdragen aan het in stand houden van de lokale voorzieningen en verenigingen etc. Verder houden migranten (gezins)woningen bezet die erg nodig zijn voor mensen die een permanente woning zoeken.

De provincie Groningen doet veel aan de opvang van asielzoekers, denk aan Ter Apel, Zoutkamp en Uithuizen. De SGP vindt het belangrijk vluchtelingen een veilige plek aan te bieden. De opvang van asielzoekers moet evenredig worden verspreid over de provincies, daarbij moet ook gelet worden op de haalbaarheid en leefbaarheid van omwonenden. Op dit moment doet de provincie Groningen voldoende aan de opvang van vluchtelingen.

Concreet:

- Percentages afspreken voor kwetsbare doelgroepen;

- Doorstroming bevorderen;
- Oog houden voor wachttijden voor sociale huurwoning t.b.v. eigen inwoners.

Afwikkeling aardbevingsschade

Hoewel als laatste in ons programma genoemd, is de afwikkeling van de aardbevingsschade voor de SGP een groot thema. Als er immers één onderwerp is waarop ons verkiezingsthema 'recht doen' betrekking heeft, dan is het dit wel. Wij zijn van mening dat de manier waarop de landelijke overheid deze problematiek aanpakt, beschamend is. De relatie tussen gaswinning en schade is immers al jaren onomstotelijk bewezen, maar de 'dader' lijkt de urgentie van compensatie, erkenning van schuld en genoegdoening te missen. De manier waarop en het tempo waarin de schade aan gebouwen ten gevolge van gaswinning wordt afgehandeld, schiet ernstig tekort. In het verleden hebben burgers die schade hebben ondervonden enorm veel moeite moeten doen om gehoor te vinden bij de veroorzaker. Hoewel de relatie tussen mijnbouw en bevingen inmiddels dan wel door het rijk wordt onderkend, betekent dat niet dat afhandeling nu een eenvoudig en vlot verloop kent. De vraag dringt zich op of het rijk wel in staat is om een goede afwikkeling van dit dossier te verzorgen en of het niet beter zou zijn dat de provincie dit -onder bevoorschotting van het rijk- zelf ter hand neemt. Ook zou het goed zijn dat de regering naar inwoners toe publiek excuus maakt voor haar handelen. Het kan niet zo zijn dat Groningen als wingewest is gebruikt en met de -letterlijke- brokken blijft zitten.

Concreet:

- Aandringen op publieke erkenning schuld en nalatigheid regering
- Indringend gesprek met het rijk over gebrek aan doortastendheid en competentie.
- Onderzoek naar afhandeling door de provincie met ter beschikkingstelling fondsen door de rijksoverheid.

Meer informatie over ons programma, onze kandidaten en onze campagne vindt u op onze website: www.groningen.sgp.nl

Fotografie: Alle foto's in dit programma en op de website zijn van Leo Hoek;
www.beeldhoekfoto.nl